

BUDAPEST VAGY BUDAVÁR?

HERCZEG FERENC a Pesti Hírlap egyik novemberi számába vezércikket írt Kemenceváros címmel; magyarra fordítva ugyanis így hangzik a német Ofen-Pest elnevezés; ez postai címzéseken még mindig kísért s úgy látszik nem lesz kiirtható mindaddig, amíg ragaszkodunk a Budapest névhez, jóllehet ezt csupán az 1872: XXXVI. törvénycikk tette közkeletűvé; ne ragaszkodjunk tehát hozzá, hanem térjünk vissza az ősmagyar hangzású Buda névhez, amelyhez nemzeti királyságunk legdicsőbb emlékei fűződnek.

Herczeg Ferenc kezdeményezése alkalmából vizsgáljuk meg nyugodtan és alaposan, valóban helyt- és időálló neve-e mai fővárosunknak a Budapest név. Tartsuk meg ha az, ha pedig nem az, adjunk neki olyan másikat, amely múltjánál, jelenénél és jövőjénél fogva megilleti.

Nézzük a Budapest név eredetét. A Budapest név jelszóként keletkezett jó száz év előtt és hasznos szolgálatokat tett fővárosunk kialakulásában, küzdelmeiben és válságaiban. Gróf Széchenyi István volt az, aki a Budapest gondolatot megformálta, egyidejűleg ő dobta be a közönségbe a Budapest jelszót, amelynek célja volt a dunaparti kettős fővárost — e családias óvodásban élő testvérvárosokat — egyesíteni s az egyesítés által provinciális jellegükből valóságos fővárossá emelni, arra a színvonalra, amelyet a megifjodó Magyarország megkívánt.

Széchenyinek sikerült az egységes magyar főváros alapját megvetni, szerencsétlenségű szabadságharcunk azonban nem engedte meg a megkezdett mű befejezését. Széchenyi lelkében megtört, az ország osztrák abszolút uralom alá került, a két város maradt Buda és Pest, az akkori állapot szerint: Ofen und Pest. A divide et impera elve nem volt alkalmas az egység összekovácsolására. A Budapest-gondolat válsága elérte mélypontját. A „magyarvilág“, majd az 1867-es kiegyezés újra felvette és megoldásra érlelte meg az eszmét, úgyhogy 1872-ben Budapest, az egységes magyar főváros bevonult a törvénytarba.

Ez a Budapest megalkotásáért folyt küzdelemnek — úgy is nevezhetjük: Budapest első nagy válságának — keresztmetszete. Így született meg és diadalmaskodott a Budapest-gondolat és a Budapest név. Következett félszázados történelme annak a fővárosnak, amelyre

teljes mértékben ráillett a név, amelynek jegyében született. A jövőben e kor Budapestjét fogják előreláthatólag „szoros értelemben vett Budapestnek“ nevezni.

Budapest második nagy válsága a világháborút követő összeomlásban következett be, amikor is történetének új kora kezdődött. A kétségbeesés és fejesztettség perceiben bizonytalannak látszott, hogy a nagy összeomlás nem temeti-e maga alá Budapestet is. Vagy ha nem, kérdés, megtarthatja-e metropolis jellegét. Még akkor is, amikor higgadtabbak lettek az emberek, ellentétes diagnózisok és jóslatok kerültek forgalomba. „Az ország teste beteg, mondta az egyik; vízzel telt feje: Budapest; ennek nem lehet jó vége.“ — „Budapest előbb-utóbb Velence sorsára fog jutni, szolt a másik; elszegényedik és elnéptelenedik, csak palotái mutatják majd régi nagyságát.“ — „Nem kell attól félni, hogy Budapest elnéptelenedik, mondta a harmadik; a baj az, hogy mindenki szalad a kültelkekre; ez a külterjes fejlődés fogja tönkretenni városunkat.“

Ezernyi aggodalmunkból egyszerre arra a kellemes meglepetésre ébredtünk, hogy Budapest idegenforgalma nem remélt méreteket öltött és hogy Budapest a legjobb úton halad a felé, hogy világvárossá fejlődjék. Én Budapestnek ezt a második nagy válságát abban az 1933-as esztendőben tekintem befejezettnek, amikor angolok első ízben keresték fel tömegesen fővárosunkat. A Londonból hozzánk érkező csoportok tagjai maguk hívták fel figyelmemet arra, hogy ne higgyük, hogy ők Londont jelentik egyedül; nem: Angolország minden részéből jöttek utasok, sőt az egész brit birodalomból, Kanadából, Indiából, Dél-Afrikából és Ausztráliából. Három év folyamatosága és az angol konzervativizmus kezeskedik az angol-magyar turisztikai kapcsolat állandóságáról, ami idegenforgalmunk komolyságának biztosítéka. A brit birodalom alattvalóinak — újabb használatos szóval britisher-eknek — megjelenése már egymagában világfogalmat jelent.

Budapest tehát az első válságból fővárosként, a másodikból világvárosként került ki. Az elsőnek jó volt a Budapest név, kérdés, jó-e a másodiknak? Itt az ideje, hogy rekapituláljuk a leckét. Vizsgáljuk meg, vajjon a Budapest név örök időkre született-e, avagy csak arra, hogy a fővárost a megalakulásával kapcsolatos első hosszú válságán átsegítse? Vizsgálódásunkban nem nélkülözhetők a részletek.

A Budapest név a XIX. században először abban az essay-szerű levélben olvasható, amelyet Széchenyi István gróf 1829 november 8-án intézett Hunyady Ferenc grófné sz. Zichy Júliához. Széchenyi ebben a következőket írja:

— Ungarn ist unsere Wiege! Wir müssen es verschönern, emporbringen, beglücken... Aus dem Herzen quillt alles: ist das Herz gesund und schlägt es kräftig, so wird der ganze Körper mit frischem Blut belebt. Ungarns Herz ist Pest und Ofen. Ein Engländer heisst diese beiden Städte Budapest ...

Ez a Kolumbusz-tojásszerű ötlet: a Buda és Pest szavakat Budapestté ragasztani össze, megfogta Széchenyi lelkét, bár ebben az idő-

ben hánytorgatta magában, nem lehetne-e a két várost Honderű-nek nevezni, aminek anekdotikus története eléggé ismeretes.

A Budapest név tehát megtetszett neki, mindazonáltal másfél év kellett, amíg síkra szállt érte. Naplójában 1830 június 25-én jelenik meg először Budapest. A Fekete-tenger felé eveztében Szekszárdról írja: „die schönste Lage seit Budapest.“ 1831 március 20-i kelettel pedig ezt olvassuk: „Budapest vor Augem.“ Figyeljük meg, hogy mindkét helyen akkor használta a Budapest szót, amikor látta is a két-egy várost. Tollára jött az új név, amikor megjelent előtte Budapest egyik legvarázsosabb tulajdonsága: megláthatósága, sőt megpillanthatósága. Vannak ugyanis városok, amelyek részleteikben, sőt talán egészükben is nagyon szépek, de nem tudnak azonnal való összehatást gyakorolni. Ilyenek a vezető metropolisok: Bécs, Berlin, Párizs, London. Ezekkel szemben rögtön elbűvölik az utast: Konstantinápoly, Rio de Janeiro, Velence, Nápoly és — Budapest, főként a mai Budapest.

De térjünk vissza Széchenyire, aki 1831-ben megjelent Világ című művében nyíltan tör lándzsát a Budapest névért. A Világ Függelékében ugyanis közlések olvashatók „egy angol leveleiből, melyek hazánk egy nagyérdemű leányához Írtak“. Az első levél dátuma 1828 november 21. Ez a novemberi dátum és „hazánk egy nagyérdemű leánya“ önkénytelenül is Hunyady Zichy Júlia grófnőt juttatják eszünkbe és azt, hogy a levél valójában helyzetlevél, amelyet maga Széchenyi írt, mintegy folytatásaképpen annak a levélnek, amelyet megelőzőleg a grófnőhöz intézett. De ha nem volna is Széchenyi közvetlen szerzőségéhez afféle külső kulcsunk, amilyent említettünk, írásmódora, közismert érvei, mind órá vallanak. A könnyen levethető angol maszk mögül tehát ő mondja nekünk a következőket:

— Fővárostok nevét Budapestre kellene változtatni, mely kevés év, sőt hónap múlva oly megszokottan hangzanék, mint Bukarest. S így két város (t. i. Buda és Pest) egyesülne, mely most nem a legjobb szemmel nézi egymást. Mily haszon áradna az egyesülésből, mily virágzó fővárosa lenne Magyarországnak rövid idő múlva, kivált ha az országgyűlés is nem Pozsonyban, nem a határszéleken s oly távol Erdélytől, hanem az ország szívében tartatnék.

Majd néhány lappal odébb így folytatja:

— Észrevehető, én Budapest szóval éltem Buda helyett. Okom ez vala: Magyarországon lévén, nem kis féltékenységet vettem észre Buda és Pest között. Egy fővárosnak kellene ezeknek lenni, nem kettőnek. Egy és nem megosztott ellenmondó szívnek. Mi lenne Londonból, ha azt Borough, Westminster s még számtalan egyéb részei neveivel kellene neveznem. A két név egybeolvadása Buda és Pest érdekeit és érzéseit egyesítené s így erősítené.

A Világ 97. lapján Széchenyi kifejti még, hogy célja Magyarország közepén egyesíteni a honfiakat; ezt másutt így bővíti: „összesíteni a magyart s behívni a dús idegent“, amiben benne van az idegenforgalomra való törekvés is.

Széchenyi azonban ezzel egyidejűleg a moderm technika eszközeivel is egyesíteni akarta Pestet és Budát, ami alatt tágabb értelemben Kelet és Nyugat értendő. Kelet és Nyugat találkozzanak itt, a hatalmas magyar fővárosban, amelyet két gyenge és civakodó városkából

kötött össze — a Lánchíd. Ennek az egyesített mozgalomnak zászlajára írta ő fel a Budapest nevet, amelyet belezúgatott a hídépítő vaskovácsok pörölycsapásaiba is. A tömegszuggeráló legegyszerűbb és leghatásosabb eszköze az ismétlés lévén: amíg a Lánchidat építette, azalatt elterjesztette a Budapest nevet is. Több volt ez mint név; az volt, amit az angol slogan-nak nevez: jelszó, csatakiáltás, harci riadó. Ez segítette diadalra a polgári munkának azt a nagy harcát, amelynek kohójából mai gyönyörű fővárosunk kikerült.

A Budapest név feltartóztatlanul terjedt. Maga Széchenyi István gróf s az útítársául hozzászegődött Andrássy György gróf, külföldi tanulmányútjukról visszatértükkor, 1832-ben — nyomtatásban 1833-ban — már a Budapesti Hídegyesületnek tettek jelentést, amelynek egész működése ezzel a jelzővel folyt le. A negyvenes évek elején elfogadta az időszaki sajtó, amelynek vezetője, Kossuth Lajos minden rendelkezésére álló eszközzel küzdött Budapestért, a nemzeti fővárosért. 1840-ben Szalay László szerkesztésében megindult a Budapesti Szemle, 1842-ben Frankenburg Adolf egy Budapesti Divatlap kiadására kért és kapott engedélyt, 1844-ben pedig Dessewffy Emil gróf vezérletével megjelent a Budapesti Híradó.

A Budapest nevet átvették az 1848-as törvények, majd az 1849 június 24-i kormányhatározat, amely elrendelte Pestnek, Budának és Óbudának Budapest néven való egyesítését, végül az 1872: XXXVI. törvénycikk, amely ezt az elhatározást törvényerőre emelte és végre is hajtotta.

A Budapest jelszó tehát hivatalos nevévé vált a magyar fővárosnak, amely akkor küzdötte volt át első hosszú nagy válságát. Következett egy folyamatos és összhangzatos fejlődés, mondjuk így: a kiegyezéstől az összeomlásig. Ezalatt zajlott le a szoros értelemben vett Budapest története.

A BUDAPEST NÉV DIADALA után ennek az elnevezésnek alkalmazása Széchenyi Budapestjére visszafejlődött. Ha ma beszélünk ama kor Budapestjéről, vagy gondosan egymás mellé tesszük Budát és Pestet, vagy Pest-Budáról szólunk. Egyszer-másszor a régiek is mondtak Pest-Budát, közbeszédben használatos ez azonban csak korunkban lett, amikor jelenti a régi Budapestet, a táblabíró-világ Budapestjét, Széchenyi Budapestjén át egészen a kiegyezésig vagy a városeyesítésig. Ez a két utóbbi a közfelfogásban afféle légiesített korhatár.

Pest-Buda után a kiegyezéstől az összeomlásig következett a szoros értelemben vett Budapest. Ezután — így érzi ezt az átlagos műveltségű magyar ember, aki fővárosát szerető figyelemmel kíséri — valami másféle Budapest jött. Jött a modern Budapest, az új Budapest, ami valami más, mint Buda és Pest vagy mint Pest-Buda, sőt más, mint a régi, boldog békebeli Budapest. Ez az új Budapest, ez a poraiból megeledett Fénix más, mint az előzők voltak.

Ennek az új Budapestnek más az alakja, más a ruhája, más a járása. Milyennek látja az, aki nem akták alapján formál véleményt, hanem a várost magát nézegeti? Azt látja, hogy ez a modern Budapest jobban összeszedte magát, mint a régi. Tisztább, egészségesebb,

zöldebb, virágosabb, a napot is jobban visszatükröző, mint a régi. Országos lesújtottságában s a létért való keserves küzdelmében valahogyan életrevalóbb lett, sőt még derűsebb is merészkedik lenni, mint a régi világban. Ezt az új Budapestet szerették meg az idegenek is, akik szintén hozzájárultak a város arculatja változásához. Az idegenek már otthonosan érzik magukat Budapesten, ahol, hacsak véletlenségből nem walesi herceg az illető, senkit idegen voltáért meg nem bámulnak. Az idegenforgalom is hozzátartozik a város megváltozott megjelenéséhez.

Új városnak új név kell! Ennek szimptomája a Budapest-fürdőváros név (angol laphirdetések szerint Budapest-Spa) sikere. Budapest fürdőváros lett e hivatalos mozgalom keretein túl is. A Dunát például a régi Budapest a kőparti uszodák deszkabódéiból ismerte csak; ma a Duna egész fővárosi dupla-hosszában óriási fürdő, csónakázó és napozótelep. Mindenki, aki azelőtt nyáron elszaladt Budapestről s most itt marad, mellére szívtá a nevet: Budapest-fürdőváros. Tetszik neki e név, mert új oldalát ragadja meg az új városnak. Nektünk mindazonáltal olyan név kell, amely minden szempontot kielégít.

Népszerű lett egy másik új név is: Nagy-Budapest. Lényegében ez is jelszó-név, mint annak idején Budapest volt. Ez a jelszó is sikerrel fog jární, mert nem kétséges, hogy az új Budapest előbb-utóbb közigazgatásilag magába fogja olvasztani a vele összeépített községeken így fog megalakulni Nagy-Budapest. Ez a fejlődés nem tartóztatható fél, de mindenesetre úgy irányítandó, hogy egyfelől az egésznek javára váljék, másfelől, hogy a Budapesthez csatolandó városrészek lakosai megélhetés dolgában ne juthassanak kedvezőtlenebb helyzetbe, mint eddig voltak. Bár az erre vonatkozó legutóbbi tárgyalások eredménytelenek voltak, Nagy-Budapest létrejötté bizonyos, csak létrejöttének dátuma ismeretlen.

A közbeeső inkubációs időt használjuk fel arra, hogy fővárosunknak, ennek az új városnak, új nevet keressünk. Jelen soraimnak sem az a célja, hogy most valamely hirtelen, meggondolatlan elhatározásra ösztökéljem Budapest közönségét. Nem, szép csendesesen érjen meg és mérlegeltessek meg az a gondolat-gyümölcs, amelyből Nagy-Budapest új és végleges neve ki lesz hámozható.

Magát a Nagy-Budapest nevet nem kívánhatjuk, ha Budapesttől is meg akarunk válni. A Budapest nevet maga Széchenyi is csak esze szerint kedvelte, de szíve szerint nem szerette. Ezért habozott olyan sokáig, amíg elfogadta és belekezdett elterjesztésébe. Pulszky Ferenc feljegyzése szerint maga Széchenyi arra hivatkozott, hogy „Pest akár németnél, akár franciánál már hangzása által is kellemetlen benyomást tesz“, mert pestis-re emlékezteti őket. Ez az aggály azóta sem vesztett aktualitásából, mert jómagunk Budapest helyett állandóan Pestet mondunk, még ha idegen nyelven beszélünk is.

Széchenyi hívta fel Budapesttel kapcsolatosan figyelmünket Bukarestre. Akkor ez érv volt Budapest mellett, most érv ellene. Azidőben e névhasznosságban nem volt semmi veszedelem. A két város egymáshoz való viszonylatában más-más világtájon feküdt: Budapest a Nyugathoz, Bukarest a Kelethez tartozott. Politikában, közjogban, de leg-

főként kultúrában szembeszökő különbség választotta el a kettőt. A bukarestiek például ezidőben — a huzamosan ottartózkodó Barabás Miklós tapasztalatai szerint — „az oroszoknak akarván hízelkedni, már kezdték török szokásaikat elhagyni“. Ekkor a két várost sem a felszínes szemlélő, sem a mélyen kutató nem téveszthette össze. Ma azonban, amikor Bukarest egy puffadt birodalom fővárosaként egy talmi műveltség reklámfényében süt kérezik, ez a névhasonlóság más jelentőségű. A névhasonlóság testvére a névrokonság, amelyből az idegen valóságos rokonságra következtethet, már pedig ilyen semmi vonatkozásban nem fűz bennünket össze. Viszont el kell készülnünk a másik oldalról jövő összehasonlításra is, amikor azt hallhatjuk majd, hogy Bukarest a régi város és Budapest az új, amint azt az utóbbinak csak — százéves neve mutatja.

De micrt is ragaszkodnék egy ezeréves város százéves nevéhez?

A jó elnevezésnek első kelléke, hogy abszolút biztos megkülönböztetést nyújtson. A tapasztalás azt mutatja, hogy a nagyközönség városnevek összetévesztésére rendkívül hajlamos, és hogy e fogatékosságtól legkevésbé mentesek a nagy nemzetek fiai. Tanúja voltam például angoloknál Vienna (Bécs) és Venice (Velence) összetévesztésének s amikor egyszer uruguayiak társaságába kerültem, sebtiben megkértem, ne zavarjam össze őket a paraguayiakkal, amint azt sokan megteszik s ez nekik nagyon kellemetlen. De hogy Dél-Amerikából saját hazánkba visszatérjek, nem egy olyan esetre emlékszem, amikor valaki Leányfalut összetévesztette Leányvárral, sőt, mivel addig egyik helyen sem volt, Leányfalura utaztában Leányvárra érkezett.

Ha tehát van módunk és alkalmunk arra, hogy Budapest helyett olyan nevet használhatunk, amely e gyakorlati kellemetlenségnek nem tesz ki bennünket, éljünk ezzel az alkalommal. Ez remélhetőleg Ofen-Pest-et is megszünteti, amint azt Herczeg Ferenc jogosan kívánja.

Mellékesen megjegyzem, hogy ezek az Ofen-Pest címzések talán nem annyira célzatosságra, mint inkább fogatékos műveltségre, maradiságra, elavult könyvek használatára vallanak. 1867 előtt például már erős lendületben volt a német enciklopédikus irodalom, amelynek kötetit az idősebb nemzedék még mindig használja. Mi tapintatosabbak vagyunk és csak magunk között beszélünk — némi büszkeséggel, hogy magyar neveink vannak nevezetes külföldi városokra — Bécsről, Boroszlórról, Velencéről, Nápolyról és Konstantinápolyról, de ezeket a szép, régi magyar szavakat postai címzésre nem használjuk.

Térjünk tárgyunkra! Mi legyen az új név, ha arra szükség lenne? Herczeg Ferenc szerint: Buda. Aminek szintén van Széchenyivel kapcsolata, aki úgy kezdte névreformját, hogy „Budapest szóval éltem Buda helyett“. Tehát úgy látta a dolgot, hogy elsősorban Buda helyett használja Budapestet, amelyet végül általánosan elfogadtatott.

Széchenyi győztes Budapest-propagandája megmagyarázza, hogy — miután Pest neve komolyan sohasem versenyzett az egyesítendő főváros nevéért — micrt nem került szóba Buda nevének rangemelése sem. Később Buda esélyei csökkentek.

Széchenyi idejében Buda történelmi fölénye Pest felett még jobban volt érezhető, mint később. Történetírás és költészet mind Budát

ünnepelte, amint azt az olvasó ismeri. Ezzel szemben a későbbi fejlődés Pestet tolta előtérbe. Pest jelentette a fiatalságot, terjeszkedést, népességszaporulatot. Ezenközben Budáról elterjedt a vélemény, hogy hegyes-dombos állapotában nem alkalmas fejlődésre. Mi több, Budán valószínűleg két katonai erőd volt, az egyik maga a budai Vár, amelynek erődjellege 1874-ben szűnt meg, a másik a gellérthegy-i Citadella, amelyet csak 1897-ben vettek át a polgári hatóságok. A Vár és a Citadella között terjeszkedett el a tabáni fertő.

Látható tehát, hogy éppen a Széchenyit követő időben, sőt a szűkebb értelemben vett Budapest idején emelkedett Pest jelentőség és hírnév dolgában Buda fölé. Ez az állapot azonban napjainkban megváltozott. Az erődökre már alig emlékszünk, a vén Tabán csak a nótában él, ellenben a főváros közepéből kimagasló Budavára lett ismét — mert hajdanában az volt — fővárosunk legfeltűnőbb, legjellegzetesebb, legemlékezetesebb pontja. A megjavult közúti közlekedés és a gépkocsi népszerűsödése megcáfolta azt is, hogy a budai oldal fejlődésre nem alkalmas. Ma a budai hegyvidék nem más, mint egy benépesedett óriási park a főváros központja, Budavára körül.

Mindebből az következnék, hogy fogadjuk el Herczeg Ferenc indítványát, amely szerint Budapest új neve egyszerűen Buda legyen, mert ez is Budavárát jelenti s még hozzá rövidebb is. Ennek azonban azt a gyakorlati akadályát látom, hogy más Buda nevű helyek is vannak. A Ritter-féle statisztikai és földrajzi szótárban például a bennünket körülvevő államokban jó néhány szláv eredetű Buda nevű helysége akad. Én nem hiszem ugyan, hogy valami lényeges zavar keletkezne a körül, hogy a hozzánk Budára címzett levelek ama kevés ismert helységekbe tévednének el: újonnan felvenni azonban egy olyan nevet, amely helységnévtárakban többször előfordul, ezt feltétlenül gyakorlati hibának vélem.

Ma, amikor lázas verseny folyik országok közt és városok közt kultúrájuk ősiségeért, nekünk vissza kell mennünk fővárosunk első magyar nevére. Ez Budavár vagy Budavára. Erre nyelvészeti főtámpontom az Akadémiánk kiadásában megjelenő Gombocz-Melich-féle nagy Etimológiai Szótár, ahol Buda címszó alatt a legnagyobb lelkiismeretességgel összefoglalva található minden idevonatkozó tudnivaló. E szerint Buda első megjelenési formái találhatók: a Névtelen Jegyzőnél, aki Buduar-t ír, Albericus XIII. századi francia ciszterciánál, ahol Boduaria olvasható, a Nagy Lajos-kori Képes Krónikában, ahol Buda Wara és Budauara tűnik szemünkbe. Mindez jelenlegi helyesírásunk szerint: Budavára. Ugyancsak az Etimológiai Szótár megnyugtat bennünket arról, hogy a szláv nyelvekben a Buda szó helynevekre nem használatos előbb a XV. századnál.

Én tehát az említett három forrásnál, amelyek kultúránkból fakadó források, nem óhajtok messzebb visszamenni a múltba. Különösképpen nem keresek ősi turáni, ázsiai motívumot Buda vagy Budavára számára, amint azt például láttam az érdekes Budai Naplóban, amely egyébként elsőként vetette fel Budapest e névcseréje gondolatát. E ponton lényegtelen, hogy ez a Budavára elnevezés eredetileg Óbudára vonatkozott-e vagy sem, hiszen Óbuda is Budapest. Buda és Pest egy-

másra való féltékenysége is elült már, legalább is ebben a vonatkozásban. Most amúgy sem „a két testvérváros“ kapna új egységes nevet, hanem hosszú sora az egykor autonóm életet élő községeknek, amelyek szerves fejlődés során forrtak össze egy várossá.

A Budavára elnevezés ma természetesen nem katonai erődöt jelentene, hanem bizalmunkat műveltségünk erejében. Budavára, ez a természeti és művészeti szépségekben gazdag, világvárossá fejlődött magyar főváros, a kultúra kősziklájára épült vár, amely hivatva van hirdetni a magyarság békés törekvéseit és barátainkul megszerezni a művelődés összes barátait.

Befejezésül ismétlem, hogy az olvasót nem kérem másra, mint e kérdés mérlegelésére, hogy akkorra, amikor Nagy-Budapest megvalósul, ha névcsere szükséglete beállna, simán és talán egyértelműleg meg legyen oldható fővárosunk új nevének kérdése is. Ma nem kell e felett döntenünk, de nem árt gondolkoznunk, hogy annakidején kapkodás nélkül, közmegnyugvásra adhassunk méltó nevet az eljövendő Nagy-Budapestnek. Ne higgyük, hogy ez a névcsere nagy költséget, fáradságot kíván. Ha így volna, a norvégek — a világnak ez a legjózanabb és legtakarékosabb népe — sohase változtatta volna meg Krisztiániát Oslóra.

Egyébként Nagy-Budapest megvalósítása további feltételének tekintem, hogy az új részek harmonikus kiegészítői legyenek jelenlegi megújított metropolisunknak, amelynek fajsúlyából nem szabad veszítenie. Ennek az Új-, Szép- és Nagy-Budapestnek volna visszaadható ősi neve: Budavára. Amit ez tartalmilag jelent, azzal úgyis oda kell állnunk a világ elé, — okosan, ügyesen és gazdaságosan — mert hiszen az egész világtól kell majd elvárunk, hogy azt a nevet használja, melyet mi fogunk elhatározni. Ez a lépésünk az egész világ érdeklődését maga után fogja vonni és lehetővé fogja tenni az új metropolis új nevének könnyű és hasznos forgalombahozatalát.

SIKLÓSSY LÁSZLÓ